WADVAARDERS BE RICHTEN

- WADVAARDERSTOCHTEN
- BELEIDSPROGRAMMA
- WADWACHTERS OP DE RICHEL
- ONDERZOEK WADDENZEE
- REFERENTIEGEBIED ROTTUM

WADVAARDERS VERENIGING VOOR VRIJEN VAN ANTWOORDVAREN OP DE WADDEN

Najaar 2024

Jaargang 33 nr 116

WADVAARDERS

Vooraf

Waar is ons spandoek 2.0?

Volgend jaar vieren we ons 35-jarig bestaan. Waar blijft de tijd?

"Vertel nog eens opa, over hoe jullie op de barricaden stonden in den beginne?"

In Berichten B115 werd de bezetting van de Engelsmanplaat al gememoreerd. In het plakboek, dat op onze site te downloaden is, zien we over die gebeurtenis veel foto's terug van metersgrote fier wapperende Wadvaarders vlaggen. Een mooi activistisch beeld dat prima scoorde in veel landelijke media.

De zaak waar we voor strijden is in al die jaren niet veranderd: vrij en verantwoord varen. De arena veranderde wel. Geen ruige acties meer op het water, maar lange vergadersessies in de vele gremia die zich met het Wad bezighouden. Lobbywerk. Powerpoints. Taaie processen. Kleine stapjes. Onderzoeksresultaten. In de rubriek 'van de Bestuurstafel' wordt in elk nummer hiervan verslag gedaan in dit blad. Met dank aan het bestuur voor het elke keer weer aanleveren van kopij. Maar het vullen van deze pagina's voegt weinig toe aan het versterken van onze boodschap. Missen we niet activistische communicatie die onze argumenten kracht bij zetten? Moeten we niet meer gaan roeptoeteren, omdat dat (helaas) tegenwoordig nodig is om gehoord te worden?

Hoog tijd om vanuit onze geledingen trending topics te gaan genereren. En de socials te gaan belagen met onze hashtags.

vrijvarenophetwadmoetmogelijkblijven
wadvaardersverstorenniet
wadvaardersvarenverantwoord
erecodewadvaarders

Wie pakt deze handschoen op?

Beste Wadvaarders

Het Wad is, zoals we allemaal weten, voortdurend in beweging. Niet alleen door de natuurlijke stromingen en getijden maar ook door ontwikkelingen waar we steeds meer mee te maken krijgen en waar we weinig grip op hebben. In de afgelopen jaren zijn we steeds meer geconfronteerd met de gevolgen van de energietransitie. Kabels voor stroom en data banen zich een weg door het kwetsbare waddengebied. Hoewel de noodzaak van een duurzame energie-infrastructuur onomstreden is, vragen we ons af wat dit betekent voor de toekomst van het Wad en onze bewegingsvrijheid? Hoeveel ruimte kan het gebied nog bieden zonder dat de balans verstoord raakt? Het is een vraag die we, samen met andere betrokkenen, blijven onderzoeken en waarover we regelmatig in gesprek gaan.

Maar er speelt meer. Defensie heeft haar oog laten vallen op het uitbreiden van oefenterreinen in en rond het waddengebied. De strategische ligging en uitgestrekte natuur bieden volgens hen een unieke kans voor de noodzakelijke training van onze strijdkrachten. Uiteraard begrijpen we dat Defensie goed voorbereid moet zijn, maar wat betekent dit voor de rust en ruimte die wij als wadvaarders zo waarderen? De druk op het gebied neemt toe, en we moeten alert blijven op wat dit betekent voor het behoud van de natuur en de unieke beleving die het Wad ons biedt.

Daarnaast worden we steeds meer geconfronteerd met de effecten van klimaatverandering. Stijgende zeespiegels, hevigere stormen en veranderende temperatuurpatronen zijn geen ver-van-ons-bed-show meer. Deze veranderingen hebben directe gevolgen voor het estuarine ecosysteem waar wij voor onze beleving zo afhankelijk van zijn. We zien nu al dat de dynamiek van het gebied verandert en dat roept vragen op. Hoe kunnen wij als wadvaarders bijdragen aan het behoud van dit ecosysteem? Welke maatregelen zijn er nodig en welke rol kunnen we spelen

in het vinden van oplossingen die het Wad beschermen?

Te midden van deze veranderingen mogen we niet vergeten dat wadvaren zelf een buitengewoon duurzame vorm van recreatie is. We bewegen langzaam door het gebied, met respect voor de natuur en zonder verstoring. We maken gebruik van de stroming en de wind waardoor we beperkt gebruik maken van motoren en genieten van het Wad op een manier die rust, natuur en ruimte behoudt. Vrij en Verantwoord wadvaren is niet alleen een slogan, maar een levenshouding die ons helpt het Wad te koesteren voor toekomstige generaties.

We beseffen dat we te maken hebben met ontwikkelingen die buiten onze directe invloed liggen, maar dat betekent niet dat we stil moeten zitten. Op de website van de Wadvaarders blijven we jullie op de hoogte houden van de laatste ontwikkelingen en onze inspanningen om het Wad te beschermen en te behouden.
Laten we samen, ondanks de uitdagingen, blijven werken aan een toekomst voor het Wad waar we trots op kunnen zijn.

Hans Danel, voorzitter

WADVAARDERS BERICHTEN

Inleverdatum kopij

Kopij voor Berichten voorjaar 2025 uiterlijk 9 maart 2025 naar de redactie: berichten@wadvaarders.nl

INHOUD

4 Wadvaarderstochten
Noortje van Kempen vertelt over de oorsprong en organisatie van de tochten.

9 Referentiegebied Rottum
Een toelichting op de referentiegebieden in de Waddenzee door Robbert van der Eijk.

10 Tocht vanuit Makkum
Bram Enning schrijft over zijn beleving van een tocht met de Wadvaarders.

12 Wadwachters op Richel
Een interview met de Wadwachters op Richel en hun coördinator vanuit RWS, door Lex van Gijsel.

14 Paul Raasveld, niet alleen van de mooie routes
Naar aanleiding van zijn vertrek als redacteur een terugblik op de activiteiten van Paul, door Jan Röben.

15 Wad zie ik
Flora, fauna of objecten die je tegen kunt komen op het Wad.

16 Wadverdernog
Diverse wetenswaardigheden.

20 Wat een week
Een beschrijving van een weekje Wad, door Ton Krom.

23 Een Nautin-product onder de loep
Deze keeer: stroomkaarten.

24 Van de bestuurstafel
Ontwikkelingen in het bestuur, door Hans Danel en Michiel Firet.

26 Wadvaarders en onderzoek
Een toelichting op lopende onderzoeken in het Waddengebied, door Robbert van der Eijk.

29 De Erecode toegelicht
Speciale aandacht voor de Erecode door Robbert van der Eijk.

30 Het beleidsprogramma
De visie en missie in wording door het bestuur, door Michiel Firet.

31 Boordbibliotheek

35 Erecode voor Wadvaarders

36 Achterlijker dan dwars
Verschillen en overeenkomsten tussen heden en verleden.

Door Noortje van Kempen, 'Neva'

Wadvaarderstochten

vanuit Lauwersoog o

BE
RICH
TEN
Najaar
2024
Jaargang 33 nr 116

Stel je voor: je staat achter het stuurwiel van jouw schip en voert als admiraal een armada aan van 34 schepen (de Wadvaarders-vloot werd gevolgd door een vloot Noordkapers, red.). Vanuit Makkum naar de Lorentzsluis. De sluiswachter heeft de grote sluis al opengezet. Je vaart er als eerste in. De sluis is snel gevuld en geschut. In korte tijd lig je aan de waddenzijde. Klinkt dat niet als een sprookje?

> "Met een groep is het een andere beleving

Al enkele jaren sta ik op de Traditionele Schepenbeurs in den Helder in een gecombineerde stand van Wadvaarders-Nautin. Een gezellige beurs met veel aanloop van leden en belangstellenden. Vaak krijg ik de vraag of de vereniging ook tochten organiseert. Helaas moet ik hen teleurstellen. Zelf geniet ik van dergelijke tochten. Op het oostelijk Wad zijn mijn echtgenoot Anton en ik enkele keren meegegaan met een 'vriendengroep' vanuit Oostmahorn. Met een groep over de wadden varen en droogvallen is een andere beleving, dan met zijn tweetjes. Leuk om dat met andere Wadvaarders te doen.

Wadvaarderscommissie 2030

De oproep van de Wadvaarderscommissie 2030 om mee te denken en te praten over het te voeren beleid, hebben we met twee handen aangegrepen. Augustus 2023 op naar het Valkhotel in Leusden. De discussies zijn leuk en leerzaam. Ik stel mijn vraag over Wadvaarderstochten. Bertien Broekhans, bestuurslid activiteiten, spreekt het aan en pakt het op.
Zo gaat dat dan: of ik met haar twee workshops wil geven op de ALV in januari 2024. Het doel van de workshops is om het idee van Wadvaarderstochten te bespreken en te polsen wat leden daarvan vinden.

Workshops op de ALV

De workshops op de ALV worden goed bezocht. Aan de hand van een groot aantal discussie punten en met de wel bekende

g en vanuit Makkum

Admiraal van een armada aan schepen

geeltjes op een whiteboard lopen we de onderwerpen door: Erecode Wadvaarders; maximum aantal schepen; minimale diepgang; ervaring opdoen/ervaring delen; onbekend terrein verkennen; droogvallen en daar overnachten; het Duitse wad; checklist; tochtvoorbereiding; "go" of "no go"; maximum wind; zoom-meeting vooraf; duidelijkheid over verantwoordelijkheden/eigen verantwoordelijkheid; het vormen van een commissie; groepssamenstelling ervaring/onervaren; marifoon; palaver; haven van vertrek; etc.

Al snel wordt duidelijk, dat het om twee tochten zal gaan, één met vertrekhaven Makkum naar het westelijk Wad en één vanuit Lauwersoog naar het oostelijk Wad. Er is voldoende belangstelling om mee te varen, als de datums in de agenda's passen. Er melden zich wat mensen met ervaring om deel te nemen in een commissie om twee Wadvaarderstochten uit te werken.

Er is voldoende belangstelling

De tochten

De maximale groepsgrootte wordt vastgesteld op 12 schepen, inclusief de twee begeleidende schepen. De minimale diepgang wordt gesteld op 90 cm. Het doel is om vooral de beginnende wadvaarder wegwijs te maken met de getijden, de stroming, het nemen van wantijen (passagetijden) en het droogvallen/ankeren. Daarnaast wegwijs te maken met het gebruik van QuickTide van Nautin. Dit programma is immers voor leden gratis te gebruiken. Op beide tochten willen we een wantij nemen, droogvallen en overnachten. >

Er worden twee weekenden geprikt: Lauwersoog van vrijdag 24 tot zondagmiddag 26 mei en vanuit Makkum van vrijdagmiddag 6 tot zondagmiddag 8 september. Deelnemers krijgen een voorlopig vaarplan toegestuurd. In de week vooraf een Zoom-meeting om elkaar alvast te leren kennen, het plan door te nemen, te kijken naar de weersvoorspelling, etc.

...en overnachten

Lauwersoog

Op vrijdagmiddag verzamelen negen schepen in de buitenhaven van Lauwersoog. Vlak ervoor zijn er drie afgevallen. Helaas te laat om de schepen op de wachtlijst te benaderen. Samen met Sander Methorst zullen wij deze groep begeleiden. Wij hebben het plan naar de oostelijke kant van het Rif te varen, daar droog te vallen om daarna op zondag via de Geul van Brakzand huiswaarts te keren. De voorspellingen voor zaterdag zijn goed: een gematigde zuidwestelijke wind.
In de nacht trekt, anders dan voorspeld, de wind flink aan en draait naar het oosten. Dat betekent dat Sander en ik in de vroege ochtend de plannen moeten wijzigen. We besluiten om aan de westzijde van het Rif droog te vallen, bij het Smerriggat. Zelf ben ik daar zo'n twee jaar geleden drooggevallen. Voor Sander was het langer geleden.
Palaver: nieuw vaarplan, eerder vertrek. Sander en ik verschillen van mening over het gebruik van de marifoon: uitluisteren op blokkanaal VHF 5 of het sociaal verkeerkanaal VHF 77. Die discussie 'hoe en wanneer' hadden we natuurlijk vooraf moeten voeren, niet in de groep. Dat blijkt ook later.
We gaan goed op weg naar onze nieuwe bestemming, de Neva (ons schip) voorop, de Falcor van Sander als bezemschip. Aangekomen bij ton SG 1, waar vanuit ik naar het geultje onder het Rif wil varen, blijkt die verplaatst ten opzichte van de vorige keer. Er liggen ook wat hoge zandbanken. Ik besluit om het gebied met mijn eigen schip, 60 cm diepgang, eerst even te verkennen. Een goede lezer begrijpt het al: zonder goede afspraken vooraf over het gebruik van het communicatiekanaal is een groep niet te bereiken. Als 'Zwaan-kleef-aan' wordt mijn schip gevolgd, ik krijg het er benauwd van. Ik word gebeld, geappt: wat mijn plannen zijn. Eén schip ligt al vast op een zandbank. Sander en ik zien hem varen, maar kunnen hem niet bereiken, niet op de telefoon, niet op de marifoon. Gelukkig kan iedereen zich redden en komt het allemaal goed, al is het wat minder gezamenlijk op een plek en iets ten noorden (richting zeegat) van het geultje. Als 's nachts ook nog de wind draait naar zuid, liggen vooral de kleine schepen toch flink te bonken. Al met al is het een mooie en zeker ook een leerzame tocht!

Makkum

De tocht naar Makkum pakken we nog serieuzer aan. Het vaarplan is nu om onder Richel droog te vallen. Richel is een bekende mooie plek en heeft qua wind veel opties. Wij, Anton en ik, besluiten om vlak voor de tocht de route al te varen en droog te vallen. André Lecomblé waarmee ik deze tocht ga varen heeft zijn schip door onderhoudsproblemen nog niet in het water. De proefvaart heeft veel opgeleverd. Ook nu zijn tonnen rondom het wantij Molenrak/Zuidoostrak verplaatst. Bij de proefvaart was dat even zoeken. De zandplaat onder Richel is mooi vlak en groot en ten westen van de wadwachterspost ook geschikt voor een wind van noordoost.
Het is een geweldige tocht! Lees vooral de indrukken van de deelnemers, want daar gaat het tenslotte om. We kunnen concluderen, dat 'Wadvaarderstochten' voorzien in een behoefte van de leden. Wij gaan er mee door. Volgend jaar 30, 31 mei/1 juni een tocht vanuit Makkum en 5, 6 en 7 september vanuit Lauwersoog. Mogelijk naar andere droogvalplekken. Vaart u een van de tochten mee? Tot op het water dan. De inschrijving start na de ALV in januari met een bericht in de BaW (Bericht aan Wadvaarders).

Reactie van deelnemers Lauwersoog

Gerrit Jan en Eva Josien, opstappers
Vanwege motorpech van onze schokker mochten we opstapper zijn bij Sander en zijn zoon Jan op hun prachtige, luxe Falkor. Niet alleen was het een weekend om nooit te vergeten, ook is daar de basis voor onze nautische vriendschap gelegd.

"diepgang om samen te beleven"

Hetty en Alex, Lemsteraak, 'Bollemine'
Wat een ontzettend leuk initiatief, dit Wadvaarders-weekend: een combinatie van gezelligheid en met elkaar het droogvallen beleven, wat ook met begeleiding een avontuur blijft!
Erik en Diana, Clever, 'Zportivo'
Vooral tijdens droogvallen 'diepgang' om het samen te beleven.

Hans, Bart en Maikel, Schokker, 'Wilde Ente'
Onze allereerste keer droogvallen. Wat een indrukwekkende en leerzame ervaring. Ik ben heel blij dat mijn vraag naar Wadvaarderstochten in de stand op de Traditionele Schepenbeurs opgepakt is en dat het zo'n gezellig weekend is geworden. Niet iedereen was echter drooggevallen; Casper, die wij vanwege zijn piratenschip Piet Piraat hebben genoemd, bleef helaas in een laagje water liggen. Omdat wij dat best wel eenzaam vonden hebben we de stoute laarzen aangetrokken en Piet, euh Casper, en zijn vrouw een bezoekje gebracht wat heel gezellig was. De wraps waren erg lekker. Wat een leuke herinnering. Voor herhaling vatbaar.

Reactie van deelnemers Makkum

Pascal en Sylvia, Berckemeyer, 'Wateraap'
Leuk om zoveel wad-enthousiasten - velen nieuw op 't Wad - te ontmoeten. Sommigen boten vielen voor het eerst droog met behulp van wadpoten. Daar is best een beetje lef voor nodig, maar de avontuurlijke geest wordt beloond en trots staan ze overeind als het water eenmaal weg is. Terwijl het water zakt kan er rond worden gelopen en kennis worden gemaakt met andere boten. Gevolgd door een borrel op de Wateraap als het water eenmaal weg is. Het wordt heel gezellig, avonturen delen is altijd leuk! Nog nooit zoveel mensen aan boord gehad, we zakken wat verder de modder in. Wellicht dat we daarom de volgende ochtend pas als laatste loskomen... Wat mooi toch om het Wad open te houden, zodat dit unieke gebied in het publieke geheugen blijft. Natuur en mensen kunnen samen, in ieder geval hier!

Ingrid en André, Blom Aak, 'Waterlelie'
Wat een geweldige ervaring, in colonne de sluis in en weer uit (met ook nog complimenten van de sluiswachter), het Wad op richting het Fransche Gaatje. Wie had ooit gedacht dat je met 30 mensen kunt borrelen op één boot? Een onvergetelijke ervaring die vraagt om herhaling.

Jantinus en Carine, Jeanneau Sun Odyssey, 'Jonathan'
Voor ons als onervaren 'droogvallers' was het weekend met de Wadvaarders een geweldig moment om mee te maken. Ervaringen werden gedeeld; er werd meegedacht en meegeleefd. We hebben er enorm veel van geleerd. Noortje had alles erg goed voorbereid en heeft ons op een duidelijke en goede manier de hele tocht begeleid. Tijdens de eerste droogval periode is ons het hilarische verhaal achter de mogelijke waarheid van de naam van het Fransche Gaatje voorgelezen onder het genot van een wijntje. Het was een geweldig weekend!

Tieme en Kick, Danish rose motorsailer, 'Zwaan'
Het was voor ons een echt avontuur. Waar kun je dat nog beleven in Nederland. Vooral de nacht doorbrengen met alle dynamiek van het Wad met zijn eb en vloed was een ervaring. Prima georganiseerd met een leuke groep. Wat ons betreft voor herhaling vatbaar.

Albert en Blandine , Boeier, 'Pleuntje' uit 1908
Wat een mooi bont gezelschap, 12 verschillende boten met een veelvoud aan fijne mensen met interessante verhalen en levenservaring. Voor mij was de grootse verrassing als platbodemvaarder, dat er nog vele andere droogval type boten zijn: motorsailers, scherpe jachten met ophaalkielen, kimkielen, of staande op kort midzwaard met dubbele roerondersteuning. Het grootste spektakelstuk: de wadpoten! Mooie constructies gezien met bouwstempels en het ging allemaal goed! We kijken terug op een fantastisch droogval weekend, goed georganiseerd en zeker voor herhaling vatbaar.

Francien en Niek, Trismus 37, 'Parbleu'
Al drie seizoenen lang varen wij op de Waddenzee, van Den Helder tot Schiermonnikoog. Voor wantijen waren we niet bang meer, met onze variabele diepgang en een minimum van 95 cm. Een ding hadden we echter nog niet gedaan en dat was droogvallen. Zou onze boot wel rechtop blijven staan op haar 60 cm brede dooskiel? En wat als zij om zou vallen? We waren er niet gerust op. Het Wadvaarders droogval weekend was voor ons de oplossing! Dan durfden wij het aan. Een groep boten om je heen, met een ervaren en goed voorbereide leiding, gaf ons het nodige vertrouwen. Aangekomen bij Richel voeren we vast.
Het water trok zich terug en onze Parbleu landde keurig rechtop op haar kiel. Ze stond als een huis en bleef dat ook! Gezellig, met zo'n groep Wadvaarders! We hebben ervan genoten, het nodige geleerd, vertrouwen gekregen en willen het zeker vaker gaan doen. >

De Parbleu stond als een huis

René en Peggy, opstappers
Peggy en ik wilden heel graag mee. Voor ons een ideale manier om ervaring op te doen met het varen op het Wad en vooral met het droogvallen. Want hoe dan ook, het Wad kan behoorlijk imponerend zijn! Een dergelijk avontuur doe je daarom het liefst voor de eerste keer met en onder begeleiding van ervaren Wadvaarders. Helaas bleek de diepgang van onze boot (een Scheldeschouw met 110 cm diepgang) te veel. Dankzij de gastvrijheid van Pascal en Sylvia konden we alsnog mee als 'opstapper' op hun prachtige Berckemeyer, de Wateraap.
Een geweldige ervaring waar we veel van hebben geleerd en waardoor onze koudwatervrees voor het varen op het wad en voor het droogvallen een stuk minder is geworden. We hebben nu voldoende handvatten gekregen om een waddentocht op eigen gelegenheid te doen.

Martien en Dennis, LM 27, 'Knarr'
Een spannend avontuur, zo voelde dat 's ochtends aan toen we met de Wadvaarders die dag zouden droogvallen onder Richel. De Knarr heeft een diepgang van 95 cm en is een schip met een vaste kiel. Na in 2022 onvrijwillig te zijn drooggevallen voor Schiermonnikoog, hebben we de Knarr aangepast om rechtop te blijven staan. Zou dat werken? Twee uur na hoog water voeren we de plaat op en liepen we ons vast. De Knarr bleef overeind! 's Avonds kwam het water weer terug en zouden we weer gaan drijven om rond drie uur weer vast te komen. De halve nacht zitten waken of het anker het zou houden en of de wadpoten goed bleven staan. Om half vier lag de Knarr weer stevig vast en konden we weer gaan slapen. We hadden dit alleen niet gedurfd. Hoewel je als schipper natuurlijk altijd zelf verantwoordelijk blijft, is het prettig te kunnen leren van ervaren 'droogvallers'.

Informatief

Door Robbert van de

Referentie-gebied Rottum 2024

In 1991 hebben Denemarken, Duitsland en Nederland afgesproken dat elk land een referentiegebied in de Waddenzee instelt. De bedoeling is dat er zo gebieden verspreid in de Waddenzee zijn waar geen menselijke activiteiten plaatsvinden, dus geen visvangst, geen gas- of olieboringen, geen recreatievaart en geen wadlopers.

In Denemarken is daarvoor het gebied rond het kleine onbewoonde eiland Langli in de buurt van Esbjerg aangewezen. In Duitsland hebben twee gebieden, het Hornum Tief (noordelijke Halligen tussen Sylt en Föhr) en het Nationaal Park Hamburg (het gebied rond Scharhörn en Neuwerk in de monding van de Elbe) de status referentiegebied gekregen. In Nederland was het gebied rond de beide Rottums al vrijwel afgesloten voor de visserij en is in 2005 het Schild en Boschwad tot referentiegebied verklaard. Rottumeroog en Rottumerplaat zijn het gehele jaar verboden gebied. Schild en Boschwad zijn tussen 15 mei en 1 september voor o.a. de recreatievaart afgesloten. Het Schild en Boschwad zijn uitgekozen omdat het voor 2005 ook al verboden gebied was.

In alle vier gebieden is visserij verboden, met uitzondering van garnalenvisserij in Park Hamburg. In verschillende intensiteit vinden er structurele tellingen en monitoring plaats van vogels, zeehonden, mosselbanken, vegetatie, e.d.. Soms is er tijdelijke bemanning op een plaat of eiland, soms wordt het gebied gemonitord tijdens reguliere bezoeken van onderzoekers. Verder worden de gebieden gebruikt door universiteiten en andere instituten voor biologische en geologische onderzoeken.

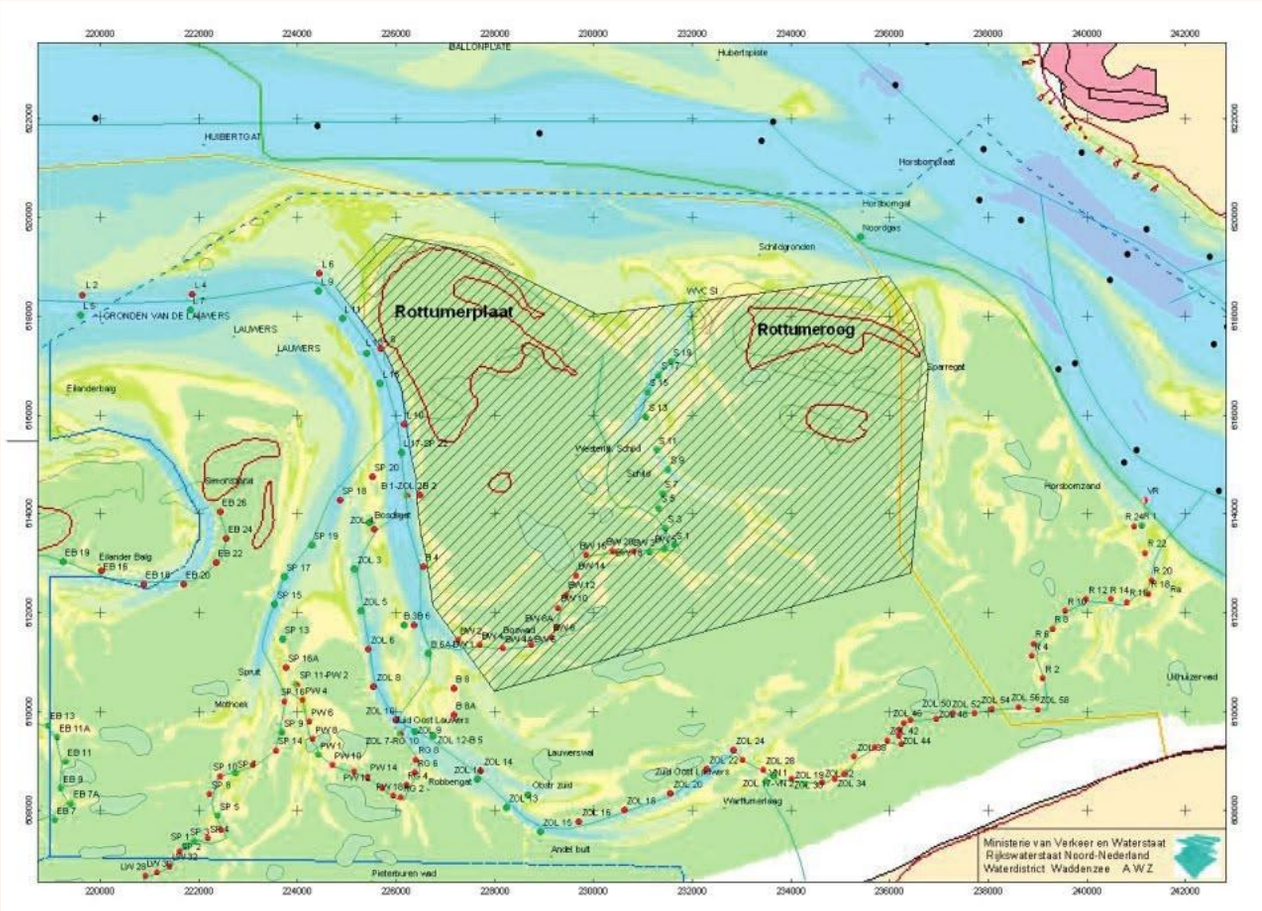

Het Nederlandse referentiegebied

Doel is om de ontwikkelingen op één plek te kunnen volgen zonder dat er verstoringen door mensen zijn. Deze gebieden kunnen dan als vergelijking dienen ten opzichte van gebieden met menselijke verstoring. Naast de bovengenoemde onderzoeken wordt in Nederland in de geulen van Schild en Boschwad de bodemdiergemeenschap gemonitord. Het gaat er niet om oorzakelijke verbanden tussen verstoring en de bodemfauna te vinden doch slechts om een ongestoorde ontwikkeling te kunnen volgen. Daarom worden de gegevens van de bodemfauna vergeleken met die van het de aangrenzende Zuidoost Lauwers en Spruit als controlegeulen. Garnalenvisserij was voorheen in Schild en Boschwad de voornaamste verstoring, maar vindt nu nog alleen nog plaats in de controlegeulen. Het project loopt nog tot 2028.

Tussenrapport 2020

Uit het laatste tussenrapport uit 2020 blijkt dat de verschillen in soortsamenstellingen bij de vier geulen klein zijn. In Boschwad en Schild zijn weliswaar meer schelpendieren, vooral kokkels, en meer soorten wormen gevonden dan in Zuidoost Lauwers, maar deze verschillen zijn door de grote variatie niet significant. Met de Spruitgeul zijn de verschillen minder groot. Mogelijk hebben wind en golfslag een vergelijkbare invloed op de bodemfauna als boomkorbevissing. In het afgesloten gebied is geen ontwikkeling van mossel- of oesterbanken en van kokerwormen gevonden.

> “De ongestoorde ontwikkeling wordt gevolgd

Door Bram Enning, 'Wadkrabber'

Tocht vanuit Makkum

Langzaam druppelen op vrijdagmiddag 6 september de meldingen binnen op de App. De deelnemers aan de Wadvaarderstocht lopen binnen in Marina Makkum. De een is vroeg, de ander wat later, maar rond zeven uur zit iedereen aan de dis.

Mijn Wadkrabber kocht ik juni 2024. Ik zocht een scheepje dat kan droogvallen en daar is ze voor gemaakt. Maar ja, dat scheepje kan dan wel droogvallen, dat wil niet zeggen dat de schipper dat ook kan! Met de Wadvaarders mee het wad op was dus een kans om dat te oefenen.

De Wadkrabber

De vloot bestaat uit twaalf schepen

De vloot blijkt dat weekend te bestaan uit twaalf schepen. Het is een bont gezelschap: van de twaalf ton aluminium oceaanvreter Wateraap tot de dromerige Pleuntje van negen ton eikenhout, van de eigenzinnige Waterlelie tot de onverschrokken Knarr die voor het eerst zijn wadpoten gaat uitproberen. Wadkrabber van nauwelijks 2 ton mahonie en epoxy is de kleinste van het stel. Zij hebben een ding gemeen: samen droogvallen onder Richel. Ieders behoefte is anders dit weekend. De een wil het plannen van een tocht onder de knie krijgen, de ander wat hulp bij het plaatsen van de wadpoten, weer een ander wil weten wanneer het anker precies uit kan, de ander doet het vooral voor de gezelligheid. Tijdens het palaver worden de belangrijkste punten nog even doorgenomen: tijd van vertrek, route over het Zuidoostrak, via Inschot en Fransche Gaatje, wachten bij boei FG3.

Een lang lint van schepen

De volgende ochtend om 7.15 uur vertrekken we richting sluizen, samen met 22 Noordkapers die ook uitvaren. Eén Noordkaper denkt dat we alleen passen als hij dwars gaat liggen in de sluis, maar dat blijkt niet nodig. Als de sluisdeuren openen varen de Wadvaarders het wad op. De Neva voorop. Dat het wad daar meteen begint, leer ik dan meteen. We lopen even vast (het is één uur na laag water)! Hefkiel omhoog en we zijn weer los. Het is windstil en er hangt een lichte mist. Het water is als een spiegel zo glad en de grens tussen water en horizon is niet te zien. Het ziet er mysterieus uit, maar het gebrom van de diesels haalt natuurlijk wel wat van de magie weg.
In een lang lint varen de Wadvaarders tot de wind een beetje opkomt. De zeilen worden meteen gehesen. Het gaat niet hard, maar we zeilen! Dat kunnen we blijven doen tot Richel. Onderweg passeren we een aantal ondieptes. Door de fijne planning, die vooraf werd gedeeld, is er voldoende water onder alle kielen.

Verzamelen bij boei FG 3

Het droogvallen

Omdat het niet zo hard gaat, waaiert de vloot uiteen. De wat kleinere en lichte scheepjes (en dus ook Wadkrabber) voorop. De Neva, als eerste bij het Fransche Gaatje, vraagt via de marifoon waar iedereen zich bevindt. Lukt het iedereen de laatste ondiepte op tijd te nemen? Dat lukt, en rond kwart voor

drie (2½ uur na hoogwater) is iedereen gearriveerd bij boei FG3. Nu krijgen we de instructie ons vast te varen de zandplaat onder Richel op en '310 graden aan te houden, links van de wadwachterspost. De diepst stekende schepen lopen als eerste vast, de rest volgt snel. Langzaam komt ieders kiel boven het water uit. Ook het experiment met de titanium wadpoten slaagt. Iedereen staat of ligt droog. Dat wordt gevierd op het dek van Wateraap met een 'bring your own' borrel-met-hapjes en een vrolijke voordracht over de herkomst van de naam van 'het Fransche Gaatje'.

'Zeeschouw Johanna'

Het vaarplan voor de volgende dag wordt ook besproken. De wind trekt in de ochtend aan en draait naar het zuiden. Het idee van een deelnemer om via de Blauwe Slenk naar Harlingen en dan via de Boontjes terug te gaan krijgt veel bijval. Die route lijkt, behalve het laatste stukje, beter te bezeilen ook al is het iets langer en is er meer (snelle) beroepsvaart. De plannen worden daarop aangepast. Rond zeven uur is iedereen weer op zijn eigen schip.

De donkere nacht

Rond een uur of tien drijft iedereen weer. Ankers lijken te houden. Maar is dat echt zo? Het is donker onder Richel. Komen de toplichten van de andere schepen nou dichterbij? Is zeeschouw Johanna, zonder toplicht, inderdaad gaan verliggen? We kijken regelmatig, maar kunnen het niet zien. Rond half vier liggen we, na een paar bonken, weer vast op de plaat en slapen we een paar uur. Als we om acht uur wakker worden, blijkt de Johanna inderdaad dieper te liggen. Ons anker ligt naast de boot. Er staat een stevig windje: windkracht 4 tot 5. Het is bewolkt en het regent licht. Niet heel feestelijk. Op de App blijkt dat de meesten toch liever via het Inschot terug willen. Aldus wordt besloten. Dat betekent motoren, met wind tegen en tij mee. Altijd fijn zo'n combinatie. Het buiswater vliegt soms over het schip heen. Toch kan er al snel gezeild worden. Er staat voldoende wind en met alleen een fok of genua lopen de meeste schepen met de stroom mee prima. Het zonnetje breekt zelfs door.

'Bring your own' borrel aan boord van de Wateraap

Rond twee uur is iedereen gearriveerd voor de sluizen van Kornwerderzand. Daar is het druk. We moeten lang wachten. Rond vier uur is iedereen weer gearriveerd in Makkum of alweer onderweg naar de thuishaven.

Een mooi weekend, met alle soorten weer die je kan hebben, met nieuwe vaarvrienden en de eerste krabbels op het wad!

Door Lex van Gijsel, 'Dino'

De Wadwachters op Rich

BE
RICH
TEN
Najaar
2024
Jaargang 33 nr 116

Wie naar Vlieland of Terschelling vaart heeft vast wel eens de Wadtoren zien staan op Richel. Afgelopen zomer ben ik drooggevallen in het Fransche Gaatje en eens naar de toren toegelopen. Daar maakte ik kennis met Peter en Gina, de tijdelijke bewoners van de toren. Twee Wadwachters die met passie vertellen over Richel en wat daar te zien is, waarbij uiteraard ook de Erecode ter sprake kwam

Na afloop van een aantal dagen Vlieland was het tijd voor de terugreis naar Kornwerd. Onze bedoeling was om eerst droog te vallen in het Fransche Gaatje, het was er mooi weer voor. Eenmaal drooggevallen en gewacht tot de vloedlijn met foeragerende vogels voorbij was getrokken zijn we met z'n vieren richting de Wadtoren gelopen. Die ligt vanuit het Fransche Gaatje nog ruim voor het verboden gebied, dus bereikbaar voor ons als Wadlopers. Gina verwelkomde ons op de toren, laarzen even in de spoelbak en we konden naar boven komen waar we ook haar man Peter ontmoetten.

Ze vertelden ons over de toren, over Richel en over de dieren die op Richel verblijven. Dat alles met groot enthousiasme. "Wij deden vroeger al vrijwilligerswerk voor Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, en nu doen we dat voor Rijkswaterstaat (RWS) op de Wadtoren. We leggen bezoekers uit wat ze hier kunnen zien en wat ze hier mogen doen.

De erecode, ken je die?

En daarbij gebruiken we de Erecode, ken je die?" Als Wadvaarder ken ik die uiteraard, sterker nog, de Wadvaarders zijn verantwoordelijk voor het ontstaan van de Erecode. En dat wisten Peter en Gina dan weer niet.

Peter van Dijk en Gina Plaggenborg op het bordes van de Wadtoren

Ik zei dat ik altijd had gedacht dat het huisje, de Wadtoren, gebruikt werd voor vogel- en zeehondentellingen. "Dat gebeurt ook wel eens. Sovon komt hier met regelmaat op bezoek voor de tellingen. Maar dat blijft vaak bij één dag. NIOZ (Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee) is de eigenaar van deze toren en die komen af en toe een weekje ringen van vogels aflezen met hun telescopen. Wij zitten hier in de periode van april tot en met september als Wadwachters namens RWS, telkens in koppels van twee gedurende een week. Daarna worden we afgelost door een nieuw koppel. Voorheen deden de Wadwachters ook tellingen, maar die resultaten waren niet betrouwbaar genoeg, omdat het kennis- en ervaringsniveau te veel verschilt."

Voorlichting geven om verstoring van de natuur te voorkomen en daardoor de noodzaak tot handhaving te minimaliseren is een benadering die mij wel aanspreekt. Om deze visie vanuit RWS beter te kunnen belichten hebben Peter en Gina hebben mij in contact gebracht met hun coördinator bij RWS, Annemarie Bembom. "In 2017 heeft een wetswijziging ervoor gezorgd dat RWS verantwoordelijk werd voor het natuurbehoud in de Waddenzee. In 2021 hebben we het 'Wadwachters-initiatief' van Natuurmonumenten overgenomen, als maatregel in het Natura 2000 beheerplan om recreanten te leiden. Handhaving is

hel

dan meestal niet meer nodig, en als dat toch wel zo is, gebeurt dat door de Waddenunit, die overigens ook het vervoer van Wadwachters van en naar de toren verzorgen. (zie Berichten 115, red.). In de wintermaanden ligt de toren bij NIOZ op Texel, en in april wordt deze naar Richel versleept en op de bodem afgezonken door het ponton vol te pompen met water. Naast de Wadtoren op Richel, zijn er ook locaties in de afgesloten gebieden op Rottumeroog en Rottumerplaat, Griend. De wachttoren Kalkman op Engelsmanplaat wordt beheerd door Staatsbosbeheer.

“Handhaving is meestal niet nodig

Voor de Wadtoren op Richel hebben we zo’n 50 vrijwilligers die elk in tweetallen gedurende een week de toren bemensen. Er is zoveel belangstelling om dit te doen dat aanmelden niet mogelijk is. Eén keer per jaar is er een start-dag waarop de Wadwachters worden voorbereid op het komende seizoen en waar de vrijwilligers elkaar kunnen ontmoeten en kennis en ervaringen kunnen uitwisselen.

Peter en Gina vervelen zich nooit op de toren. “Als het slecht weer is, of hoogwater, dan vermaken we ons met koken, lezen, maar vooral ook kijken. De toren heeft op alle vier de kanten ramen waardoor je de omgeving goed in de gaten kunt houden. We moeten erop letten dat we voldoende lichaamsbeweging krijgen, dus we streven ernaar om minimaal 2 uur per dag op Richel rond te lopen. Overigens mogen wij als Wadwachters daarbij ook niet in het verboden gebied komen, dat is er puur voor de natuur. Dat gebied, gemarkeerd met bordjes, is een zogenaamde hoogwatervluchtplaats, de enig plek waar vogels met hoogwater nog aan land kunnen. Daar moet het rustig blijven.”

“Als we bezocht worden, ontvangen we de gasten graag. Soms zijn dat enkelingen, maar soms ook een schoolklas van 20 kinderen die met een schip van de bruine vloot overkomen. Ons verhaal, dat we daar een week wonen, en onze verhalen wekken verbazing en vergroten de interesse in het gebied en de kennis over het Wad bij de bezoekers. We merken dat bezoekers het leuk vinden om meer te weten van het gebied. Dit zorgt vervolgens voor een verbetering van het gedrag van mensen hier op Richel, maar ook op andere droogvalplekken en hoogwatervluchtplaatsen. Dat is onze missie. We leren de mensen kijken naar de natuur. Mensen zien daarna de foeragerende vogels meebewegen met de vloedlijn, en dat doet veel meer dan alleen het verhaal. We zien dat iedereen goede bedoelingen heeft met het Wad, maar dat men zich vaak niet realiseert wat er te verstoren valt. Bewustwording is daarom belangrijk. Dus als we geen bezoek hebben maar we zien wel schepen droog liggen, lopen we er heen om een praatje te maken. Meteen goed voor onze lichaamsbeweging.”

Natuurbehoud en recreatie gaan samen

De aanwezigheid van de Wadtoren en activiteiten van de Wadwachters zijn een mooi voorbeeld dat recreatie en natuurbehoud goed samen kunnen gaan. Iets waar wij als Wadvaarders alleen maar blij om kunnen zijn. Dus dank aan RWS en alle vrijwilligers voor dit initiatief.

Wie meer wil lezen over de Wadwachters kan dat doen op het blog en het instagram kanaal.

Instagram kanaal zandplaat

Blog wadwachters Richel

Door Jan Röben

Paul Raasveld, niet alleen van de mooie routes

BE
RICH
TEN
Najaar
2024
Jaargang 33 nr 116

Paul Raasveld? Is dat niet de schipper van de Krokfors, met mooie verhalen over nostalgische routes? Vooral op het Westwad, een rondje Balgzand, door het Mosselgaatje? Of naar het haventje van Sil? Heel zen. Bij veel van onze (vele) nieuwe leden hebben zijn bijdragen vast en zeker de zin aangewakkerd om het wad ook buiten de vaste routes te verkennen.

Paul (links), Jan Röben en zijn buurman Lex na de 24-uurs race

Wat veel lezers mogelijk niet weten is dat Paul jarenlang de hoofdredacteur van de Berichten is geweest, al mochten we hem beslist niet zo noemen. Zo'n blad maak je samen. En samenwerken, daarin is Paul heel goed.

In 2015 besloten de redactie van Berichten en het bestuur dat het tijd werd om van de vertrouwde uitgave (4x per jaar, vooral gericht op de eigen leden) over te stappen op een 'duurzame glossy' met informatie voor zowel onze leden als voor de buitenwereld. Met daarnaast naar behoefte de digitale nieuwsbrief 'Berichten aan Wadvarenden', de BaW, met een knipoog naar de BaZ. Paul was een drijvende kracht achter deze overstap. Beroepsmatig is dr. Paul Raasveld (inderdaad!) er altijd van overtuigd geweest dat het succes van een organisatie mede bepaald wordt door de kwaliteit van de communicatie. En dan is een mooi blad een machtig instrument!

Communicatie gaat niet alleen over techniek maar ook over inhoud en beleid. Bladerend door oude jaargangen kom je een strijdbare Paul tegen. "Recreatie en natuur gaan prima samen, tenminste als onze natuurvrienden hun vooroordelen 'n beetje matigen en de overheid zijn regelzucht"... Nog een mooie: "Samenwerking is OK, maar wel boter bij de vis en dus minder afsluitingen. Anders moeten we noodgedwongen weer actievoeren" Stevige tekst bij het 25-jarig jubileum van de Wadvaarders!

Op belangrijke momenten heeft Paul de leden en het bestuur vaak een spiegel voorgehouden, met humor en relativering. En dat werd serieus genomen.

Paul stop als vaste redacteur van Berichten, maar op voorwaarde dat we van zijn mooie verhalen over onterecht vergeten of gemeden routes kunnen blijven genieten. Zodat leden van onze vereniging, oud en nieuw, bij het lezen ervan kunnen denken: "dat ga ik ook 'ns doen!"

Zelf heb ik niet alleen genoten van de samenwerking met Paul in de redactie. We hebben samen twee keer de 24-uurs gevaren. De foto suggereert anders, maar beide keren zijn we niet reglementair gefinisht. Maar gezellig was het!

Wad zie ik

Verzameld door de redactie

Vanuit de gedachte dat meer kennis van wat je ziet ook leidt tot meer beleving, belicht deze rubriek planten, dieren of objecten die je tegen kunt komen op het Wad.
Je vraagt je af wat het is, of je weet wat het is, maar wilt er iets meer over weten.

Aardappelbakken

De omgeving waar de geul Eilanderbalg onder Schier naar het oosten buigt is een geliefde aanleg- en droogvalplek. En van daar is het een kleine wandeling naar het brede Noordzeestrand. In de buurt van de palen zie je in de zomer een eenvoudige houten kubus van ca 1,5m hoog staan met een pallet als voet. Geen opschrift of bord waar het voor is, maar één blik over de rand en het doel is duidelijk: het is een container om aangespoelde troep in te gooien.
Op de website van VVV Schiermonnikoog is te vinden dat op het hogere deel van het strand vanaf paal 9 richting de oostpunt in het zomerseizoen om de kilometer een aardappelbak is geplaatst. Ze zijn dus alweer weggehaald als je dit leest, maar volgend jaar kun je ze vanaf juli weer tegenkomen.

En helaas tot nu toe is het nog steeds zo dat je op elke strandwandeling aangespoelde troep zult vinden. Tijdens de jaarlijkse schoonmaakactie op Schier is in augustus 800kg troep verzameld, maar daar zit ook afval bij dat strandgasten hebben achtergelaten. Met name de resten van netten zijn funest voor zeehonden

foto MSC Benelux (CC BY 2.0

Kokkels

Droogvde Wadvaarders die ervan houden hebben het vast wel gedaan: Kokkels rapen. Een kokkel, ook wel 'eetbare hartschelp' of 'kokhaan' genoemd, zijn weekdieren in een tweekleppige schelp die leven in zout water, zoals de Waddenzee. Vanuit de 'umbo' (de bolle top van de schelp) liggen ruim 20 ribben met schubben die uitmonden in de zogenaamde tanden. De tanden in de bovenste klep v in de tussenruimtes van de onderste klep. Het aantal ribben van de schelp heeft een relatie met het zoutgehalte van het water: hoe zouter het water, hoe meer ribben.

Kokkels leven dicht onder het oppervlak van het zand tot een maximale waterdiepte van 15 meter. De twee sifo's (buisjes) steken dan boven het zand uit. Eén voor het opzuigen van water en voedsel (plankton), de ander voor de uitscheiding van water en afval. Als ze zich willen verplaatsen vormen ze een luchtbelletje in de schelp waardoor ze lichter worden, zodat ze in de stroming over de bodem rollen.
Liefhebbers stomen of roerbakken de kokkels voor een heerlijk maaltijd.

Het zoutgehalte van het water (in promille: ‰) is 3,61*R - 57,8 waarbij R het gemiddeld aantal ribben in een populatie is.

Wadvogelapp

Veel Wadvaarders zullen wel een of andere vogelapp op hun telefoon hebben. Daar is nu een hele leuke bij die specifiek is gericht op wadvogels en heet ook 'Wadvogels'. Je kunt zoeken op naam en plaatje, op leefgebied en op waarneming. De afzender hiervan is #Waddoejij. Dat is een initiatief van o.a. de Vogelbescherming, de Waddenvereniging, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.

Gratis te downloaden vanuit de Appstore (Iphone/Apple) of Playstore (Android).

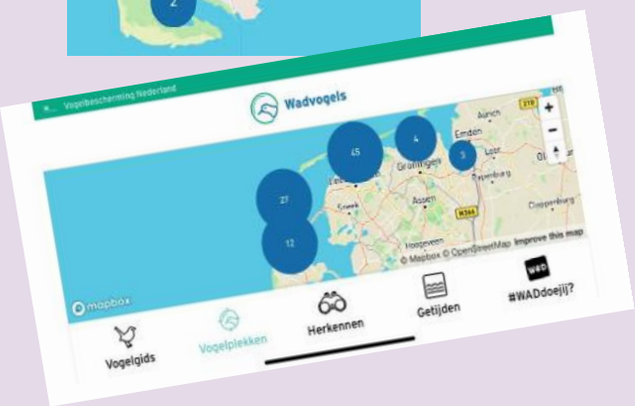

Nog een mooie droogvalplek!

Voor veel Wadvaarders is (verantwoord) buiten de geulen varen iets wat we graag doen en willen blijven doen. Heb je inspiratie nodig voor nieuwe droogvalplekken, of routes: check op wadvaarders.nl en open op de menubalk 'Varen op het wad / routes'.

Een nieuw toegevoegde plek op onze site is er een onder het Duitse eiland Juist. Ook hierheen leidt QuickTide ons de weg met passagecurves van zowel de Juister Balje (onder het eiland langs) als Juister Wattfahrwasser. Noordwaarts varend vanaf de Memmertbalje 10 (M 10) troffen we hier afgelopen zomer een mooie vlakke plaat van hard zand. Het enige jammere: geen kokkels om te rapen of pieren om te steken. Wel, op een steenworp van de zeer droogvallende Ziltepad haven van Juist. Dus ook geschikt voor een (lange) tijstop als de diepgang van jouw schip je verhindert de havenhoofden te passeren op het moment van aankomst.

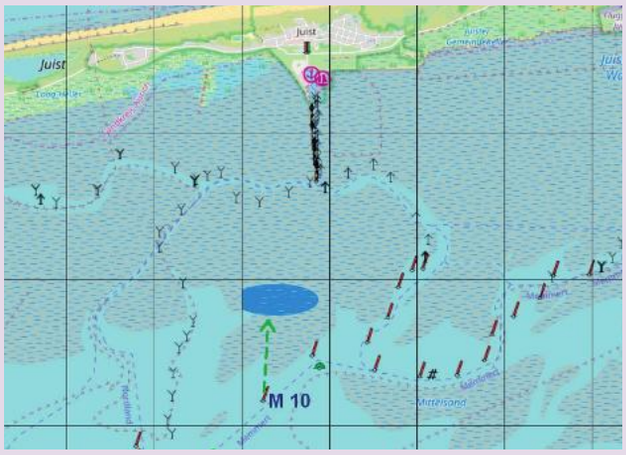

Het Ziltepad: ook een baken voor landrotten

Naast vuurtorens waren (en zijn) ook kerken bakens voor zeelieden. In deze tijden van horizonvervuiling is het toch geweldig de silhouetten van de Friese en Groningse kerken op hun terpen

en wierden te ontwaren wanneer je met je bootje langs onze noordelijke provinciegrenzen krabbelt. Deze kerken hebben zich 'verenigd' om voor wandelaars hun deuren open te zetten.

Verbonden onder het label 'Het Ziltepad' zijn er 9 aansluitende wandelroutes te ontdekken, die in de komende jaren worden uitgebreid naar de hele Waddenkust.
Geen concept zonder thema: en dat is hier bezinning en vertraging. Waarmee alweer een parallel te trekken is met het wadvaren. Zo kun je in sommige kerken ook overnachten. Sober zoals het echte pelgrims betaamt: op een stretcher. Op de site hetziltepad.nl is een meditatiegids te downloaden met reflectievragen.

Kan vogelpoep de vorm van de eilanden beïnvloeden?

Het simpele antwoord is: ja. Meteen gevolgd door "daar moeten we nog wel nader onderzoek naar doen".

Onderzoek dat o.a. op Griend en Richel is gehouden wees uit dat de voedzame stoffen in vogelpoep plantengroei stimuleren. En waar veel vogels op een kluit broeden (en dus poepen) hoogt het land op die manier op. Op voorkeursplekken van vogels zou eilandvorming dan ook gestimuleerd kunnen worden. Het nut van de diverse studies over dit thema is, dat het helpt om in de toekomst betere keuzes te maken in hoe eilanden zo goed mogelijk worden beheerd voor vogels en er betere keuzes gemaakt kunnen worden bij herstelprojecten langs de kust en op vogeleilanden zoals Griend.

Onderzoek met een hoofdletter W (van wetenschap), derhalve.

Mandø

Het eiland Mandø is het kleinste Deense waddeneiland. Er wonen slechts een dertigtal mensen, maar... het is per auto bereikbaar. Over het wad loopt een grindpad, dat bij half tij droogvalt. Als het laagwater midden op de dag valt kun je mooi een bezoekje brengen aan het eiland. Een bijzondere toepassing van QuickTide: "hoelaat kan ik naar Mandø rijden?"

BE RICH TEN

Najaar 2024

Jaargang 33 nr 116

18

BE RICH TEN

Najaar 2024

Jaargang 33 nr 116

Foto: RWS

Door Ton Krom, 'Maria', alle foto's door Ciska van Geer

Wat een week

Begin september; eigenlijk net nog zomer en vaak een paar mooie dagen. Ook dit jaar verwacht het KNMI dat en we hebben een week Wadden gepland. De klipperaak Maria vertrekt met een oost 4 à 5 vanuit een haventje in Yndyk (bij Woudsend).

Achter ons volgt de Hollandse boot Jozef, als schippersvlet aan een stevige lijn. Zijn eivormige onderwaterschip is er uitstekend voor gemaakt.

De schipper besluit op de motor richting Workum te gaan; zeilen is nog onwennig en het water smal en druk. Alles zit ons verder mee. De spoorbrug staat open en de bruggen in Workum lijken te smal, maar dat valt mee. Iedere tegenligger weet goed te anticiperen en ook bij de sluis loopt het vlot. Omdat de Jozef ook tegelijk geschut wordt, moet de brug over de sluis open blijven staan. Dat bezorgt de wandelaars en sportieve fietsers even een moment van rust en verpozing. De verschijning van de keurig geklede sluiswachter laat onze vrouwelijke opstappers niet onberoerd.

Maar daar komen we niet voor, dus door It Soal en langs het witte vuurtorentje naar het IJsselmeer richting de sluis bij Kornwerderzand. De schipper verwacht dat er nog een dubbel rif in het grootzeil zit, maar helaas, alleen de smeerreep is doorgetrokken. Gaan we door? Kunnen we het houden? Het is oost 5 met vlagen, maar wel hoge wal. We gaan verder met een knik in de schoot. De Maria doet het goed en weldra kunnen we de Lorentzsluis in. Buiten in de voorhaven wordt er vastgemaakt aan het remmingswerk bij het bordje "sport P".
De maat merkt op dat we misschien lange lijnen moeten gebruiken i.v.m. het hoog en laag water. Dat is hier niet nodig, want de grote steigers drijven. De plek belooft een rustige nacht en is een goed uitgangspunt voor de volgende dag. We kunnen nu zonder belemmeringen zelf onze vertrektijd bepalen. Op deze plek komt ook de laatste opstapper aan boord.

De Maria stuurt zwaar

Het is acht uur als we vertrekken; nu wel met een dubbel rif, ondanks de afgenomen wind. Ruim voor hoog water zeilt de Maria over het Zuidoostrak, Molenrak en Inschot, blij met het dubbele rif. Door de oosten wind is er een verlaging van 40 cm en het schip stuurt zwaar door de geringe waterdiepte. Vorig jaar liepen we hier nog vast op een plaat die de geul was binnengewandeld. Nu is de betonning daarop aangepast en het vaarwater is versmald.

Nu wél met een dubbel rif

> “Vorig jaar liepen we hier nog vast

De volgende dag vertrekt de Maria vanuit Terschelling richting Ameland

Even voorbij het werkplatform krimpt de wind naar oostnoordoost en neemt wat toe. Het water wordt wat knobbelig door de inzettende stroom tegen de wind en vooral de Jozef heeft er last van. Er komt nu nog maar weinig buiswater over.

Bij het Schuitengat aangekomen lijkt dit vaarwater steeds breder te worden. Kenners steken de laatste tonnen af, maar wij zijn geen kenners. De Maria steekt de geul in, de zeilen worden gestreken en met een behoorlijke tegenstroom gaat het richting West Terschelling. Daar melden wij ons per marifoon. De havenmeester wijst ons een plek in het eerste “dokje”, waar we achteruit in moeten om bij vertrek er vooruit uit te kunnen. Met stroom tegen en wind vanaf het wad, lukt het wel om de achterkant ertussen te krijgen, maar de voorkant wordt door de wind gegrepen. De toch al ervaren opstappers weten de Maria met fenders en wrijfhouten te beschermen tegen de wal en een paar minuten later liggen we vast.
Het is de derde keer dit jaar dat de Maria op Terschelling is en steeds is het er weer anders. Echter de koffie met warme cranberry gebak blijft onovertroffen. We zijn nog niet klaar met het eiland en besluiten nog een dag te blijven. Een deel van de opvarenden gebruikt de Jozef om op oesterjacht te gaan.

De daaropvolgende dag vertrekt de Maria om acht uur richting Ameland. Het is 3 september en de schipper besluit halverwege het Oosterom over het Terschellinger wad te varen richting de Kromme Balg, wat nu is toegestaan. Het scheelt zeker een stuk tegenstrooms varen richting Ameland. De zwakke zuidenwind laat de Maria langzaam vorderen op voor de schipper onbekend gebied. Er zijn meer ervaren schippers die die route nemen en het zwaard als dieptemeter doet goede zaken.

De wind is gaan liggen en via het Molengat draaien we de Reegeul in. Om twaalf uur gaan we langs de veersteiger en naast de jachthaven in de Reegeul voor anker. De Jozef brengt ons met droge voeten naar de jachthaven en ieder gaat zelf het eiland verkennen. Na een lange dag zoekt iedereen zijn kooi op. Het is hoog water en de wind is oost. De schipper verwacht dat de Maria na de kentering in de geul rondgaat. ’s Nachts draait de wind naar het zuiden en ’s morgens ligt de Maria met de hak op het zand richting de dijk. Alleen de boeg drijft nog in de geul. De gangboorden zijn net een glijbaan. >

We gaan langs de veersteiger

De planning is om met de opkomende vloed omstreeks negen uur te vertrekken. De Maria staat wel erg hoog op de plaat. De vraag is of het schip op tijd los komt.

Dat valt mee. Om kwart over negen trekt de maat het schip met de ankerlier van de bank. Via de Zuiderspruit, het Friese wad, de Paesensrede en de Zoutkamperlaag gaat het richting Schiermonnikoog. De wind laat het de hele dag afweten. Om twaalf uur lopen we Schier aan en mogen buiten tegen het havenhoofd liggen. De Maria valt wel wat scheef droog daar. Maar het uitzicht is geweldig met alle strandlopertjes, pleviertjes en lepelaars. De maat merkt op dat de waterkwaliteit wel slecht is; alle boeien in de geul vallen flauw. Ook op dit eiland is genoeg te zien om er langer te blijven. Een eiland met een bijzondere geschiedenis waarin ook het busvervoer een rol speelt. Er wordt gefietst en gewandeld. Het havenrestaurant biedt behalve een fantastisch uitzicht ook een heerlijke maaltijd. Aan boord worden de oesters gestoomd

“Op dit eiland is genoeg te zien

De boeien vallen flauw

en klaargemaakt tot een heerlijke maaltijd. Al met al lopen de dagen op rolletjes, zowel onder als bovendeks.

De laatste etappe over het wad gaat van Schier naar Lauwersoog over de geul van Brakzand. Het Lauwersmeer is bezeild en de Maria kan bijna tot de sluis bij Dokkumer Nieuwe Zijlen het tuig gebruiken. Daar stopt ons waddenverhaal en gaat de Maria via Dokkum, Leeuwarden en Grouw richting de thuishaven.

Stroomkaarten bij Nautin

Op de website van Nautin zijn vele informatieproducten te vinden voor de pleziervaarder. Ook voor wadvaarders zijn er veel interessante zaken te vinden. Bijvoorbeeld de stroomkaarten van de Wadden. Er zijn niet alleen stroomkaarten voor de Nederlandse Wadden te vinden, maar ook voor de Duitse Wadden en de Halligen. Een mooi complete set dus.

De Nederlandse stroomkaarten zijn van de Hydrografische Dienst. De Duitse kaarten zijn door onze redacteur Robbert van der Eijk gemaakt aan de hand van de gegevens van de Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie (BSH).

Wat vooral praktisch is, is dat bij elke kaart een tijdstempel wordt weergegeven. "6 uur voor hoogwater Delfzijl" is wel duidelijk, maar "Vandaag: 10:38 uur en 22:57 uur" is wel veel handiger. En voor een tochtplanning voor morgen tel je gewoon hier een uur bij op.

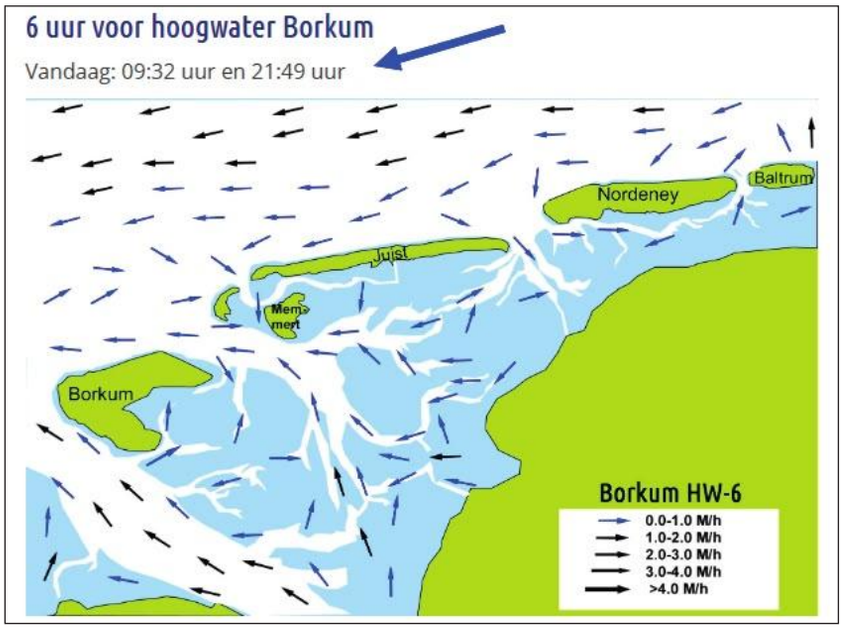

Je vindt deze stroomkaarten op de webpagina: nautin.nl/stroomkaarten. Wél moet je eerst inloggen als Wadvaarder voordat de kaarten worden getoond.

Deze stroomkaarten zijn ook te raadplegen via QuickTide. Alle informatieproducten van Nautin zijn voor Wadvaarders gratis beschikbaar.

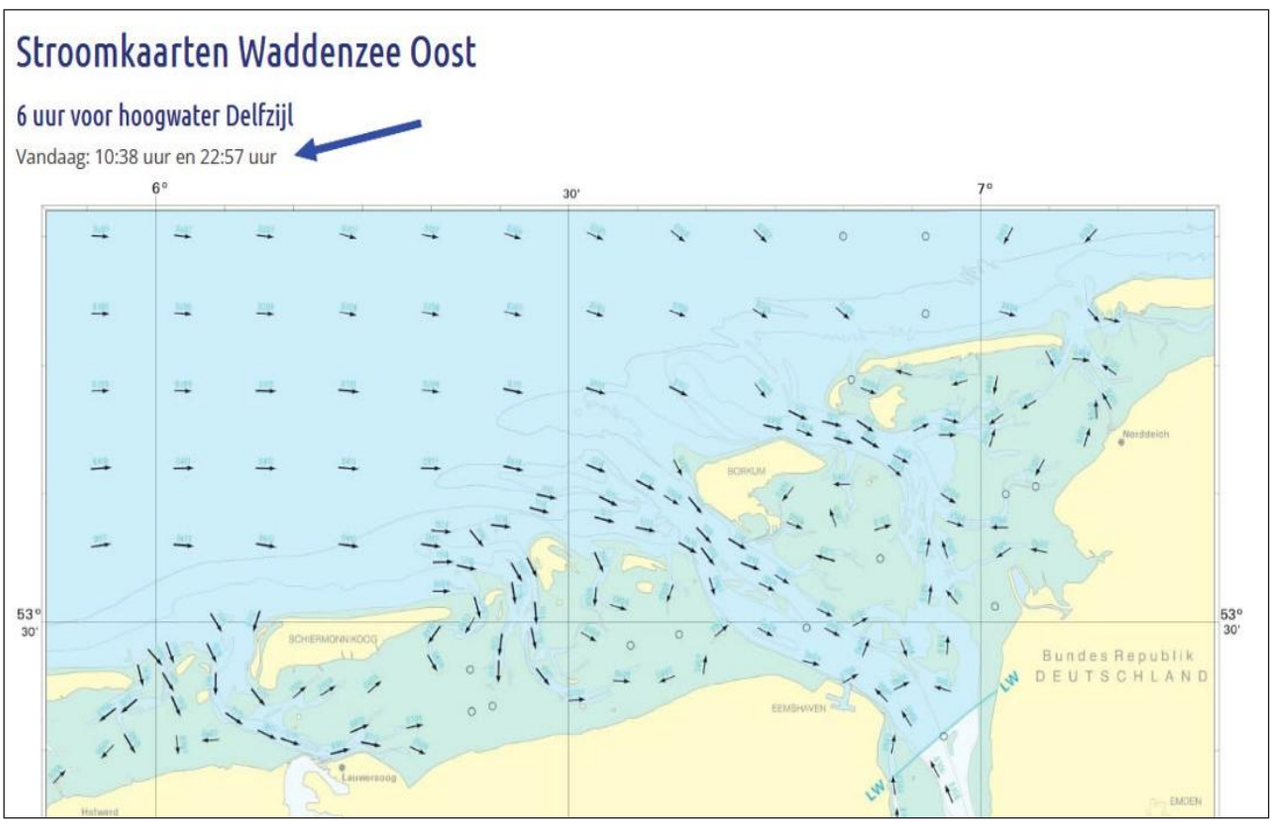

Door Hans Danel, voorzitter en Michiel Firet, secretaris

Van de bestuurstafel

BE
RICH
TEN
Najaar
2024
Jaargang 33 nr 116

Het estafettestokje lijkt naadloos te zijn overgegaan naar het vernieuwde bestuur. De geleidelijke overdracht met Rob nog tot het najaar actief en Robbert altijd voor advies op de achtergrond hielp daarbij. Op 9 oktober hebben we van beiden gepast afscheid genomen.

Terschelling, tekening Roelof Biersma

> “In 2025 bestaat de vereniging 35 jaar”

De aandacht van het bestuur ging het afgelopen half jaar uit, naast lekker varen op het Wad, naar de externe én interne ontwikkelingen. Extern is er gereageerd op de ruimtevraag van Defensie. Daarnaast is er gesproken met mensen die aan de knoppen zitten rond beleidsontwikkelingen van de natuur en het medegebruik van de Waddenzee. Vooral het beheerplan Natura 2000 en het Beleidskader Natuur Waddenzee hebben onze aandacht. In samenwerking met de Basismonitoring zijn we een simpele ‘waar was u’ monitoring opgezet. Ook op het internationale speelveld zijn we, via de werkgroep, zichtbaar en actief geweest.

Intern hebben de werkgroepen aandacht gekregen. Een belangrijke stap is de vertaling van het advies van de leden naar het concept Beleidsprogramma 2024-2030. In de najaarsbijeenkomst van 9 november a.s. bespreken we het concept graag met de leden, om de definitieve versie te presenteren op de jaarvergadering. Ondertussen handelen we in lijn met dit concept met onder andere meer aandacht bij de interne en externe communicatie. Zo zullen we komende winter het experiment met webinars verder uitbreiden. Ideeën zijn welkom.

Vooruitkijkend in het beleidsprogramma, zijn we ons ook zeer bewust van de fundamenten waar we op voortbouwen. In 2025 bestaat de Vereniging Wadvaarders 35 jaar. Dat willen we vieren met alle leden en anderen waarmee we goede relaties onderhouden. Dat lustrum zal in het teken staan, hoe kan het ook anders, van de balans tussen natuur en trage recreatievaart.

De Wadvaardersdag 2025 krijgt een bijzonder tintje

Natuurlijk krijgt de Wadvaardersdag op 25 januari 2025 een bijzonder tintje. Graag zouden we ook stilstaan bij het lustrum met de leden die daar niet bij kunnen zijn. Voor de invulling daarvan zoeken we mensen die het leuk vinden om met elkaar de feestelijkheden te organiseren. Ben jij zo iemand? Stuur ons een mailtje voor 23 november.
Voor de partijen in het veld waarmee we veel te maken hebben willen we een bijeenkomst organiseren, die in het teken staat van het perspectief van wadvaarders als recreanten en natuurliefhebbers met een boot. Wat dat betekent is echt niet zo vanzelfsprekend voor natuurbeheerders en -beschermers.

Dat bleek ook, toen we eind van de zomer onze gesprekspartner 'team Beleidskader Natuur Waddenzee' hebben uitgenodigd en het wad lieten proeven tijdens een vaartocht met leden van ons bestuur. Opnieuw bleek het heel waardevol dat onze bestuursleden goed op de hoogte zijn en de taal van de beleidsmakers goed spreken. Tegelijkertijd blijven we ons erover verwonderen dat sommige mensen, die zich beroepsmatig met die prachtige Waddenzee bezig houden, er nog nooit geweest zijn.

Na de zomer werd duidelijk dat ontwikkelingen in verschillende havens in de gaten moeten worden gehouden. Zo wordt op Terschelling gediscussieerd over het samenvoegen van de gemeentehaven en de jachthaven. Het bestuur heeft natuurlijk de belangen van de wadvaarders onder de aandacht gebracht zoals de mogelijke invloed op natuurwaarden, bereikbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid van de havenvoorzieningen.

Het bestuur is op zoek naar versterking voor het invulling geven aan een communicatiestrategie die past bij het beleidskader dat in ontwikkeling is. Heb je interesse of ken je iemand die dit heel graag zou doen, meld je dan bij ons.

Door Robbert van der Eijk met medewerking van Anouk Blauw (Deltares)

Wadvaarders en Onderzo

In de Wadvaarders-nieuwsbrieven kwam afgelopen jaar de inzet van Wadvaarders een paar keer voorbij met een oproep voor het doorgeven van specifieke waarnemingen op het Wad. De laatste keer dat Wadvaarders structureel betrokken waren bij monitoren ligt alweer zo'n zes jaar terug. Als onderdeel van het "Actieplan Vaarrecreatie Waddenzee" en het project 'Oog op het Wad' konden wadvaarders (leden en niet-leden) tot 2018 waarnemingen en ervaringen op het Wad doorgeven. Toen ging het vooral om een indruk te krijgen van de mate van verstoring. De conclusie was toen overigens dat de Wadvaarders de vogels en zeehonden niet verstoren en zich goed aan de Erecode houden.

De afgelopen jaren kwamen er verspreid incidentele verzoeken om zaken te melden. In 2020 werd gevraagd plekken met zeegras door te geven voor het project Waddenmozaïek, vorig jaar werd in een lezing van Stichting Vinvis tijdens de herfstbijeenkomst gevraagd waarnemingen van walvissoorten, in praktijk meestal bruinvissen, door te geven. Dit jaar is ons tijdens een webinar in juni door Rijkswaterstaat gevraagd deze zomer je eigen droogvallenplekken door te geven en zo een bijdrage te leveren in het kader van de basismonitoring van de Waddenzee. Tijdens het webinar werd ons ook gevraagd uit te kijken naar resten van bootwrakken door de Stichting Maritieme Archeologie.

Project "Droogvallen"

Met de door RWS ontwikkelde app Survey123 of direct via de website (zie QR code) kunnen leden de plek van droogvallen doorgeven, hoeveel andere schepen er liggen en eventuele bijzonderheden. Het project loopt nog, dus kom je deze maanden nog op het Wad en val je droog, geef dat dan door. Hoe beter in kaart is gebracht waar drooggevallen wordt zonder vogels, zeehonden en bodem te verontrusten, des te kleiner de kans dat bij gebrek aan kennis op een slechte dag van achter de tafel wordt bepaald waar je nog wel mag komen en droogvallen. Wat dat betreft is Duitsland het ontluisterende voorbeeld waar vanuit 'das blaue Hinein' slechts een handjevol plekken zijn aangewezen waar je nog mag droogvallen.

Survey123 website

"Geef je eigen droogvalplek door

Project LandSeaLot

Begin september zijn we benaderd door Anouk Blauw van Deltares die voor Nederland het Europese project LandSeaLot coördineert. Het project is februari 2024 gestart en loopt tot eind 2027. De doelstelling van LandSeaLot is om in gebieden op de overgang van land naar zee het tekort aan waarnemingen en informatie te verminderen. Dit wordt enerzijds gedaan door het beter combineren van bestaande metingen met satellietdata en modellen. Anderzijds door meer metingen te doen met relatief goedkope sensoren in samenwerking met o.a. burgers. Ook wordt met verschillende betrokken partijen een gezamenlijke strategie ontwikkeld om de informatievoorziening over de overgang van land naar zee te verbeteren. Oftewel, men is uitdrukkelijk op zoek naar burgers die mee willen werken aan het verzamelen van gegevens met name op plekken waar professionele onderzoekers minder gemakkelijk komen.

oek

De LandSeaLot interactie

Droogvalplekken

De Waddenzee is een van de gebieden op de overgang van land naar zee waar in dit project onderzoek wordt gedaan. En bij wie kun je dan beter zijn dan bij de Wadvaarders? In tegenstelling tot de onderzoeksschepen kunnen wij immers met onze boten vrijwel overal op het Wad komen. En juist in de wat ondiepere gebieden langs de Friese kust ontbreken nu meetgegevens, bijvoorbeeld over de verspreiding van zoet water vanuit het IJsselmeer. Het voorstel is dat we 2025 gebruiken voor een pilot om een aantal sensoren te testen. Het gaat dan om het meten van variabelen als het zoutgehalte, troebelheid, zuurstof, algen- en nutriëntconcentraties en temperatuur. De komende maanden worden de plannen verder uitgewerkt en vanuit de Wadvaarders hebben al een tiental leden aangegeven graag mee te willen doen.

Zeehonden en recreatievaart

In het verlengde van het LandSeaLot project is er ook nog een wens die voortkomt uit het eigen onderzoek naar de verstandhouding tussen de recreatievaart en zeehonden. In het onderzoek is gekeken naar de reactie van zwemmende zeehonden op schepen. Bij de waarnemingen boven water is vastgesteld dat er geen enkele aanwijzing is dat zwemmende zeehonden zich iets aantrekken van de recreatieschepen en hoogstens nieuwsgierig zijn. Maar waarnemingen van de zeehonden onder water zijn er niet gedaan bij gebrek aan sensoren. Hierdoor blijft er toch enige onzekerheid in de interpretatie van de waarnemingen. Als het lukt een of meer betrouwbare sensoren, bijvoorbeeld via geluid of radio, toe te passen, zouden Wadvaarders kunnen vastleggen hoe zeehonden onder water op hun schip reageren. Zo kan een direct verband gelegd worden tussen het gedrag van zeehonden onder water en de beweging van verschillende soorten schepen op het water. Bij de uitkomsten van dat onderzoek hebben Wadvaarders direct belang omdat dan hopelijk nog duidelijk wordt dat het ten onrechte is dat de recreatievaart op het Wad tijdens hoogwater is beperkt omwille van de zeehonden. >

“Ze zijn alleen nieuwsgierig

Werkgroep Onderzoek en Monitoring

Op de Wadvaardersdag is advies uitgebracht door de werkgroep 2030 over het beleid dat de vereniging de komende jaren zou moeten voeren. Daaruit kwam o.a. naar voren als bedreiging voor het vrij varen op de Waddenzee mogelijke regel- en wetgeving op bijvoorbeeld voor antifouling, duurzaamheid, vervuiling en afsluiting van gebieden. We draaien mee in werkgroepen van Netwerk Vaarrecreatie Nederland waar samen met de overheden over deze onderwerpen wordt gediscussieerd. Ook zou het goed zijn om ons voor te bereiden door bij voorbaat kennis over deze onderwerpen te vergaren. Daarbij gaat het zowel om inhoudelijke zaken, zoals wat doet het regelmatig van zoet naar zout water en terugvaren met de aangroei op de scheepswanden, als om welke juridische mogelijkheden liggen er als voor ons als er ongewenste regels en wetten worden voorgesteld. Is het bijvoorbeeld juridisch hard te maken dat een beperkende maatregel pas ingevoerd en toegepast kan worden als die ook wetenschappelijk is onderbouwd, of wanneer kan het voorzorgsprincipe bij de rechter een doorslaggevend argument zijn.

Om al die verschillende onderzoeken van buiten en die van ons zelf te coördineren hebben we binnen de Wadvaarders de werkgroep Onderzoek en Monitoring. In de werkgroep zitten leden met kennis en ervaring verspreid over een brede waaier van onderwerpen. Sommigen vertegenwoordigen de Wadvaarders in landelijke of regionale werkgroepen en in overlegfora. Tot nu toe kwamen de meeste leden vooral in actie na een oproep om waarnemingen op het wad door te geven, maar het streven is om tot een meer structureel onderzoeksprogramma te komen.

Het LandSeaLot project vormt een goede aanleiding om als werkgroep bij elkaar te komen en zo’n onderzoeksprogramma af te spreken. Daarom willen we medio november een online overleg plannen. Wil je daar aan deelnemen geef je dan op met een mailtje naar onderzoek@wadvaarders.nl. Je krijgt dan bijtijds een mail met datum, tijd en inloggegevens.

GEVRAAGD:

foto’s voor de Wadvaarderskalender 2025

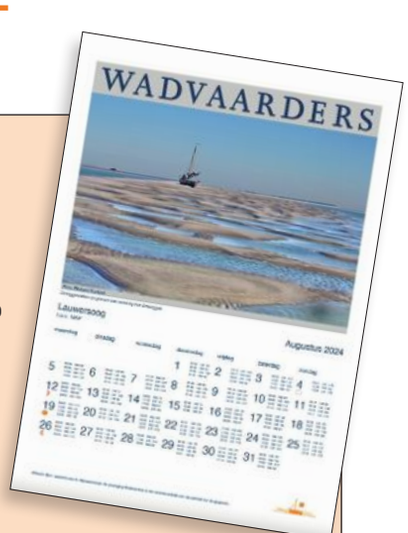

Wilt u komend seizoen ook weer zo’n mooie Wadvaarderskalender aan boord? Met daarop per maand een prachtige Wadfoto. De kalender is uniek: elke maand niet alleen een mooie foto, maar ook de tijden van hoog- en laagwater, naar keuze voor Harlingen of Lauwersoog!
Wij zorgen voor de juiste gegevens, maar onze leden mogen de mooie foto’s aanleveren.

Stuur dus uw mooiste Wadfoto’s vóór 1 januari 2025 in. Let op: maximaal DRIE per lid.
De foto’s moeten een liggend formaat hebben en minimaal 300 dpi. De kalender-commissie heeft een voorkeur voor verrassende foto’s. Drone-foto’s nemen wij niet op.
Wij maken een selectie voor de Wadvaarderskalender. De andere foto’s komen ter beschikking van de redactie van Berichten, website en BaW.

Een foto waarbij u kort in enkele zinnen vertelt wat u daar beleefde heeft de voorkeur!
Stuur uw foto’s vóór 1 januari 2025 op naar kalender@wadvaarders.nl. De kalender zal op de laatste zaterdag van januari 2024 uitkomen. Via de website kunt u dan de kalender naar keuze downloaden en printen.

Door Robbert van der Eijk

De Erecode toegelicht

Op de laatste binnenpagina van Wadvaarders Berichten staat elke keer de Erecode afgedrukt.

Sinds het vorige nummer (115, april 2024) wordt steeds één gebod uit de Erecode toegelicht. Dit doen wij om duidelijk te maken, waarom je je echt aan dat gebod moet houden.

Regel 2

"Ga pas van boord als vogels, die op de waterlijn foerageren, zijn verdwenen"
De slikken, platen en kwelders van de waddenzee vormen het hele jaar door een belangrijke zo niet de enige voedselbron voor wadvogels, zoals ganzen, eenden, meeuwen, sterns en steltlopers. Sommige soorten doen dat zwemmend in het water door onder te duiken, zoals eenden en aalscholvers of door vanuit de lucht het water in te duiken, zoals sterns en meeuwen.

Vooral strandlopers, zoals plevieren, kanoeten, scholeksters, grutto's, kluten en lepelaars foerageren in het ondiepe water langs de waterkant. Zij waden er doorheen of peuren op de net (nog) drooggevallen plaat in de zachte bodem naar visjes, krabbetjes, schelpen, wormen en ander bodemdieren. De vogels verplaatsen zich met de opkruipende of terugvallende waterlijn mee.

De vogels hebben daardoor in feite een veel kleiner deel van het wad voor het foerageren beschikbaar dan de uitgestrekte drooggevallen platen doen denken. Ook hebben de vogels door het getij maar beperkt de tijd om te foerageren en gaat elke verstoring van die etenstijd af.
Gun de vogels hun tijd en ga pas van boord als ze verder weg foerageren of zijn vertrokken.

Kleine strandlopers

Door Michiel Firet, secretaris

Het beleidsprogramma (in wording)

In de afgelopen periode heeft het bestuur hard gewerkt aan een zgn. 'Beleidsprogramma', dat mede gebaseerd is op de inbreng van de Werkgroep Wadvaren 2030. Het bestuur wil door duidelijkheid in focus en richting en door betere communicatie balans aanbrengen tussen heden en de toekomst.

Het helpt onze vereniging om niet alleen te focussen op huidige uitdagingen, maar ook actief in te spelen op toekomstige ontwikkelingen, zoals veranderende regelgeving en milieuomstandigheden. Zo blijft de vereniging relevant en flexibel in een veranderende wereld.

In het Beleidsprogramma wordt voor onze vereniging onderscheid gemaakt in Missie en Visie.

- **De Missie** verwoordt het directe doel van de vereniging: het behartigen van de belangen van recreatieve vaart op de Waddenzee. Het legt de nadruk op wat de vereniging nú doet en wat haar bestaansreden is: het mogelijk maken van vrij en verantwoord varen, droogvallen en scharrelen op een duurzame manier, zonder schade toe te brengen aan de natuur. De Missie is hiermee praktisch, operationeel en gericht op de huidige kernactiviteiten van de vereniging.

- **De Visie** schetst het toekomstbeeld waar we als vereniging naar streven. Het biedt een bredere, meer strategische blik en geeft aan hoe de Wadvaarders willen bijdragen aan de toekomst van de Waddenzee. Het richt zich op de lange termijn ambities, zoals het behouden van een evenwicht tussen recreatie en natuurbehoud en het voorkomen van regelgeving, die de vrijheid van recreatievaart beperkt. De Visie is dus meer gericht op de ideale situatie die de vereniging over een langere periode wil bereiken.

Door Elisabeth Spits, 'Loesje'

Eiland van gisteren, verhalen over Texel

Nico Dros

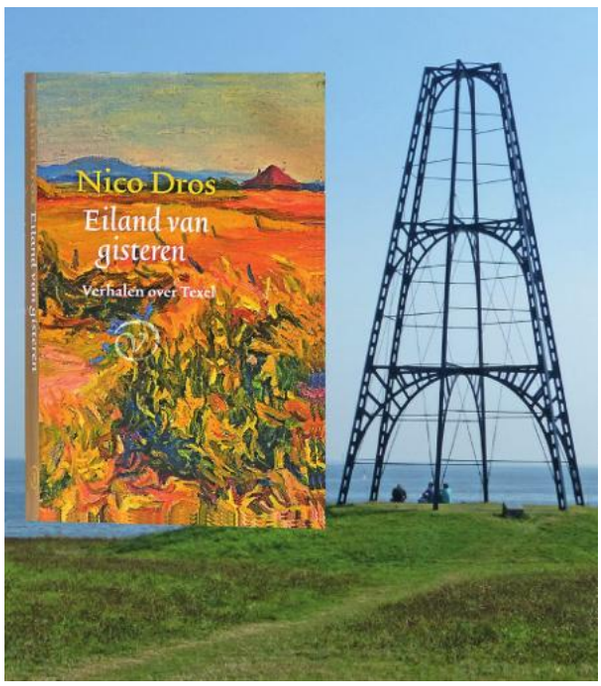

Vers van de pers kocht ik afgelopen augustus de tweede druk van deze verhalenbundel over Texel. Niet geheel toevallig gingen we een paar weken later gewapend met onze elektrische vouwfietsjes een dagje Texel verkennen. Met de beelden uit het boek in gedachten ben ik benieuwd of er nu toch nog iets te herkennen is van de volgens de achterkaft 'rustieke samenleving zoals die ruim een halve eeuw geleden nog bestond.'

Nico Dros (1956) verliet Texel na de middelbare school voor een studie geschiedenis in Amsterdam. Oral history, een methode van wetenschappelijk onderzoek naar het verleden op basis van mondelinge overlevering, raakte steeds meer in zwang. Zo interviewde Dros in 1984 een aantal oude Texelse dorpelingen. De resultaten hiervan zijn voor Dros' publicaties een rijke inspiratiebron geworden.
In deel 1 van "Eiland van gisteren" zijn tien van deze verhalen opgenomen. Deel 2 heet 'Eergisteren' en blikt inderdaad verder terug in de tijd. Het Texelse geluid komt aan bod middels een aantal gedichten die via YouTube te beluisteren zijn. De bundel is geïllustreerd met schilderijen van de kunstenaar Ad Blok van der Velden (1913-1980), een schilder die het oude Texelse landschap dus nog met eigen ogen heeft gezien en vastgelegd.

Gisteren

Deze verhalen zijn alle tien een soort dorpsverhalen met titels als "Is zij het?", "Afscheid" en "Op Skil". De lezer maakt bijvoorbeeld kennis met Taco Wiersma, die in één uur tijds een hoeveelheid pieren stak, waar wij een heel eb voor moeten zwoegen.' De beschrijving van het leven van gymleraar Remmelt Kielstra, bijnaam Piel, laat zien dat de eilandbewoners niet allemaal vrienden van elkaar zijn. Maar uiteindelijk kom je elkaar altijd weer tegen. Het is een wereld van geven en nemen. Als de oude Piel in een elektrische rolstoel belandt, heeft deze stoel evenals Piel enkele mankementen. "Maar nadat de motordrijver van de kotter TX 14 er een zaterdagmiddag aan had gesleuteld, waren die alle verholpen."

Eergisteren

In het tweede deel put Dros uit oudere bronnen, zoals uit het dagboek van Jacob Huizinga, een doopsgezinde predikant in Den Burg. Huizinga was geen geboren Texelaar; hij vestigde zich er in 1844 en hield tot 1879 een uitgebreid dagboek bij. Volgens Dros bleef hij zich altijd een buitenstaander voelen. Als Huizinga vanaf de kansel 'voorzichtig iets van de moderne exegese liet doorschemeren, gebeurde het wel - met name in Oosterend - dat er vanuit de kerkbanken afkeurend geschreeuw opklonk.' In 1869 is hij 25 jaar dominee op Texel. Na zijn dankpreek is het commentaar dat dominee 'het knappe maakt heb'. Dat is Texelse manier om te zeggen dat van een 'algemeen genoegen geen sprake kon zijn.'
Er zijn maar weinig Texelaars die de taal nog spreken. Jammer is dat de rake woorden voor allerlei weersverschijnselen ook verdwijnen. Een zonnige lentedag met weinig wind noemt de Texelaar eendekukeltjesweer, maar hangt de lucht vol met dreigende wolken dan is het een bonkerig weertje.

De hoofdpersonen uit de verhalen zijn overleden. Armoedige buurten en vervallen huizen zijn er ook niet meer. Toch is het dankzij Dros' beeldende en makkelijk verteltrant niet moeilijk om je in te beelden hoe Texel er zo'n halve eeuw geleden bijlag. Het gevaar van het opdissen van oude verhalen is dat er een sfeer van 'vroeger was alles beter' ontstaat. Daar heeft Dros zich verre van weten te houden. "Eiland van gisteren" maakt mij nieuwsgierig naar zijn andere publicaties. In 2022 stond "Willem die Madoc maakte", over de auteur van "Van den vos Reynaerde", op de shortlist voor de Libris Literatuur Prijs.
Zijn volledige publicatielijst is te vinden op www.nicodros.nl.

NAZ-Schepen
Harlingen
Noordkaper 28 - 31
Wanderer 36 - 40
Zeegaand, droogvallend
Op elk water thuis
HARLINGEN
www.nazeeuw.nl
info@nazeeuw.nl
0654 318 163
0517 430 177

JACHTHAVEN
Marina
Den Oever
DE TOEGANGSPOORT NAAR DE WADDENZEE,
IJSSELMEER EN DE NOORDZEE
Jachthaven Marina Den Oever BV is een gezellige, beschutte haven direct gelegen aan het IJsselmeer, de Waddenzee en de Noordzee. Een ideale uitvalsbasis voor een weekend of een vakantie met de boot op zoet of zout water. Geïnteresseerd in een ligplaats? Neem contact op voor een interessant aanbod!
2019
OOK VOOR SERVICE, ONDERHOUD EN WINTERSTALLING
voor meer informatie:
www.marinadenoever.nl
LIGGEN OP ZOET, DIRECT AAN HET WAD!

Wadvaarderswinkel

Wadvaardersvlag

De echte Wadvaarder vaart met de Wadvaardersvlag in top.

Nieuwe leden krijgen hun eerste (kleine) vlag gratis.

De vlag is er in twee maten:
Grote vlag (70 x 50 cm) inclusief verzendkosten: €15,00
Kleine vlag (45 x 35 cm) inclusief verzendkosten: €12,50
Bij verkoop tijdens vergaderingen e.d. worden de verzendkosten à €2,50 niet berekend.

Bestellen van een vlag is eenvoudig: maak het juiste bedrag over op IBAN NL74 INGB 0003 9913 05 (voor buitenland: BIC = INGBNL2A) t.n.v. Wadvaarders te Groningen onder vermelding van de gewenste vlag. Vergeet deze vermelding niet!

NB. Om de afhandelingskosten enigszins beperkt te houden, wordt niet elke bestelling direct verstuurd. De bestellingen worden verzameld en eens per maand uitgevoerd. Dus even geduld gaarne, na een bestelling.

T-shirts en polo's met Wadvaarderslogo

Deze producten van uitstekende kwaliteit zijn online te bestellen bij Spreadshirt via www. wadvaarders.nl

Bijvoorbeeld zo'n fraai Premium T-shirt met korte of lange mouwen, of een poloshirt, een Hoodie of zelfs een Baby body (leuk om cadeau te geven!), te veel om op te noemen. Allemaal bedrukt met het Wadvaarderslogo. Bestel eenvoudig online!

WADVAARDERS

Bedrukking in geel

Tas van stof € 7,99 | Premium T-shirt € 15,99 | Apparel T-shirt € 18,99 | Vrouwen T-shirt € 15,99 | Hoodie € 26,99

Prijs inclusief bedrukking, exclusief verzendkosten.

Wad vaarders kalender

Download van onze website!

Unieke kalender met prachtige foto's en handige getijde informatie in één.

Op iedere maand staat een Waddenfoto, gemaakt door een Wadvaarder. Voor iedere dag zijn de hoog- en laagwatertijden met de bijbehorende waterstand ten opzichte van NAP dan wel LAT vermeld.

Er zijn twee versies: een met de getijde-informatie voor Harlingen en een met die informatie voor Lauwersoog. U kunt dus de best bij uw vaargebied passende kalender uitzoeken. Overigens bieden beide versies een omrekentabel om de hoog- en laagwatertijden voor andere Waddenhavens te berekenen.

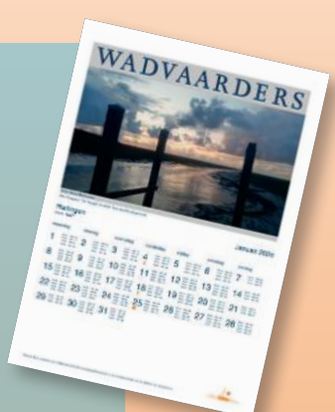

WADVAARDERS

Vereniging Wadvaarders staat voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee, goed zeemanschap, met respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden. Opgericht: februari 1990.

BESTUUR VERENIGING WADVAARDERS
Hans Danel, voorzitter
Michiel Firet, secretaris
Peter Doting, penningmeester
Bertien Broekhans, lid
Johan Weijland, lid
e-mail: bestuur@wadvaarders.nl
of postbusadres secretariaat.

SECRETARIAAT EN LEDENADMINISTRATIE
Vereniging Wadvaarders
Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

Adreswijzigingen of vragen over de contributie kunt u doorgeven via onze website www.wadvaarders.nl/contact of per post naar bovenstaande postbus.

CONTRIBUTIE
Minimaal € 28,- per jaar bij automatische overschrijving; bij handmatige overschrijving minimaal € 33,- per jaar.
IBAN: NL74 INGB 0003 9913 05 ten name van Wadvaarders te Groningen.

INTERNET
Website: www.wadvaarders.nl
E-mail: info@wadvaarders.nl

Vuurtoren Vlieland, foto Lex van Gijsel

COLOFON

Berichten is een uitgave van en voor leden van de Vereniging Wadvaarders en verschijnt tweemaal per jaar (voor- en najaar) in een oplage van 2750 exemplaren.

REDACTIE
Lex van Gijsel (coördinatie), Robbert van der Eijk, Wim Blankenstijn, Nieske Blaauw en Noortje van Kempen.

E-mail: berichten@wadvaarders.nl
of Postbus 6139, 9702 HC Groningen.

VORMGEVING
Wiep.frl bureau voor grafische vormgeving, Heerenveen.

Aan de inhoud of het ontvangen van Berichten kunnen geen rechten worden ontleend. Overname van foto's en teksten - ook na publicatie op de website van de Wadvaarders - is alleen toegestaan met bronvermelding en met toestemming van de fotograaf of auteur. Nautische kaarten zijn nadrukkelijk niet bestemd voor navigatiedoeleinden.

Erecode voor Wadvaarders

De Vereniging Wadvaarders maakt zich sterk voor vrije én verantwoorde recreatievaart op de Wadden: met goed zeemanschap, respect voor de Erecode, in evenwicht met de natuur en zonder onnodige beperkingen.

Hieronder de Erecode, zoals die met alle belanghebbenden op het Wad is overeengekomen:

Vogels

- Vaar en anker niet te dicht langs hoogwatervluchtplaatsen.
- Ga pas van boord als vogels die op de waterlijn foerageren zijn verdwenen.
- Loop niet naar groepen vogels toe en blijf dicht bij elkaar.
- Houd extra afstand tot grotere vogels, zoals wulp en lepelaar, tot broedende vogels en vogels met jongen.
- Zorg bij opkomend water weer op tijd aan boord te zijn, zonder de vogels te verstoren.
- Weet dat als de eerste vogels opvliegen, u te dichtbij komt.

WADVAARDERS

Zeehonden

- Vaar niet te dicht langs oevers waar zeehonden rusten.
- Niet varen, ankeren of droogv in de buurt van rustende zeehonden.
- Loop er zeker nooit naar toe.
- Weet dat zodra een zeehond zijn kop opsteekt, u te dicht bij de groep komt.

Wat vanzelf spreekt

- Vaar zonder hoge hekgolven.
- Vaar niet sneller dan de wettelijk toegestane snelheid van 20 km per uur (snel-varen is alleen toegestaan in de betonde geulen tussen zee en havens en in de veerbootroutes).
- Gooi geen afval overboord.
- Vermijd harde muziek, luide radio of marifoon.
- Gebruik geen onnodige felle verlichting.
- Houd uw hond aangelijnd.
- Werk niet aan het schip met verf, olie, diesel, oplosmiddelen.
- Ga niet vliegeren. Wadvogels denken dat een vlieger een roofvogel is.
- Probeer niet met motorgeweld los te komen.

Als u zich aan de Erecode houdt:

- Kunnen vogels voldoende eten en rusten om gezond te blijven, voldoende jongen te krijgen en groot te brengen en voldoende vetreserves op te doen voor de lange trekreizen;
- Kunnen zeehonden voldoende rusten om gezond te blijven, te verharen en hun jongen groot te brengen;
- Kunt u blijven genieten van al die rijke en unieke natuur in deze laatste wildernis van Nederland, het Werelderfgoed Waddenzee!

IK PAS OP HET WAD

Achterlijker dan dwars

Hoe Wadvaarders verstoring grotendeels uitbannen

Zijn we iets opgeschoten? Met de kennis van nu kijken we terug naar het verleden. We vergelijken verleden met heden en belichten daarbij verschillen en overeenkomsten.

Zomer 1993 bezetten wadvaarders het vogelwachtershuisje op de Engelsmanplaat. Met zeilscheepjes en een fraai spandoek protesteerden zij tegen de onredelijkheid van natuurbeschermers en overheid. Zij wilden het droogvallen en ankeren op de Waddenzee zo'n beetje onmogelijk maken. Al snel bleek dat er bij de overheid onvoldoende argumenten waren zodat de maatregelen niet door gingen. Daarvoor in de plaats stelde de Vereniging Wadvaarders tien Gouden Regels op voor verantwoord ankeren en droogvallen. Die Gouden Regels groeiden uit tot de Erecode voor Wadvaarders. En vrijwel iedereen op het Wad houdt zich eraan, wadvaarders, bruine vlootschippers, wadlopers.

Je kunt zonder overdrijving stellen dat dankzij de Erecode en de Vereniging Wadvaarders verstoring van vogels en zeehonden door de recreatievaart grotendeels is uitgebannen. Inmiddels vertegenwoordigen we meer dan tweeduizend leden die door belanghebbenden en de overheid serieus worden genomen. Bijvoorbeeld in augustus toen onze bestuursleden Johan Weijland en Michiel Firet een waddentocht maakten met het projectteam Beleidskader Natuur Waddenzee, met medewerkers van ministeries van LVVN en I&W, Rijkswaterstaat en de Waddenprovincies. Als bemanning vrijwilligers van de stichting WR60 en WR4 in Den Oever. Toeval dat deze groep vrijwilligers met trots het predicaat Ambassadeur van het Werelderfgoed Waddenzee draagt? Net als in 1993 bepleit de natuurlobby maatregelen die het wadvaren onnodig insnoeren. We zijn benieuwd of de nieuwverworven positie van de Wadvaarders opnieuw resultaat oplevert voor vrij en verantwoord varen op de Waddenzee.